

SUOMALAINEN TIEDEAKATEMIA

Miten eurooppalainen politiikka voisi sopeutua matalaan syntyvyyteen ja korkeaan elinikään?

Väestönmuutoksia koskeva eurooppalaisten tiedeakatemioiden kannanotto

Kahdeksan eurooppalaisen tiedeakatemian yhteisessä kannanotossa arvioidaan, että matala syntyvyys, ikääntyvä väestö ja kasvava maahanmuutto asettavat tuntuvia haasteita poliittiselle päätöksenteolle. Hallitusten on sopeuduttava väestönmuutoksiin tilanteessa, jota varjostavat ilmastonmuutos ja tiettyjen luonnonvarojen niukkuus.

Poliittisissa ratkaisuissa on osattava hyödyntää syntyvyyden matala taso. Se mahdollistaa suuremmat investoinnit jokaisen ihmisen koulutukseen ja työllistymisen edellytyksiin, auttaen siten Eurooppaa pysymään kilpailukykyisenä ja säilyttämään vaurautensa.

Euroopan väestö on muuttumassa vanhemmaksi kuin koskaan ennen ja useimmissa Euroopan maissa naisen kokonaishedelmällisyysluku on laskenut alle kahden. Päätöksenteossa on tunnistettava väestönmuutoksen haasteet, jotka kohdistuvat niin terveydenhuoltoon, koulutukseen, työllisyyteen kuin myös fyysiseen ympäristöön. On tärkeää lähestyä elämänkaarta kokonaisuutena ja tiedeakatemioiden haastavatkin poliittiset päätöksentekijät etsimään joustavampia elämänkaarimalleja.

Ihmisten parantunut terveydentila ja kohonnut suoritustaso mahdollistavat sen työelämän pidentymisen, jota kokonaistaloudelliset tarpeet edellyttävät. Poliitikantekijöiden olisi kuitenkin luotava institutionaalinen perusta tämän tukemiseksi. On tuettava nykyistä tiheämpiä siirtymiä opiskelun, ansiotyön ja perhe-elämän välillä ja ylläpidettävä ihmisten työkykyä. Työympäristöt, työurat ja koulutus on suunniteltava niin että ne tukevat psyykkistä ja fyysistä hyvinvointia työpaikoilla. Työntekijöitä on autettava muuttamaan työn käytäntöjä ennen kuin heidän tuottavuutensa ja terveytensä vaarantuvat.

Työryhmän vetäjänä toiminut professori Ursula M. Staudinger toteaa, että väestöllinen muutos koskee koko Eurooppaa, mutta muutoksen nopeus ja valmius sen kohtaamiseen vaihtelevat. Lisätäksemme tuottavuutta ja sopeutuaksemme resurssirajoitteisiin meidän tulee hyödyntää Euroopan kulttuurisesta monipuolisuudesta nousevaa toimintakykyä.

Staudinger korostaa, että kannanotossa kyseenalaistetaan kronologisen iän käyttämisen suoritus- ja toimintakyvyn yksioikoisena osoittimena. On kehitettävä uusia indikaattoreita, jotka tunnistavat ikääntymisprosessissa tapahtuvia muutoksia ja ottavat huomioon ikääntyneiden ihmisten fyysisessä ja älyllisessä suorituskäyvissä tapahtuneen kasvun.

Euroopan tiedeakatemioiden liiton ALLEAN presidentti, professori Günter Stock, tukee kannanoton sisältämiä suosituksia todeten, ettei Euroopassa olla yhtä mieltä siitä, miten työ ja perhe tulisi yhdistää, miten elämänkaaren pidentymisen lisäämää henkilökohtaista potentiaalia tulisi käyttää tai miten maahanmuuttajia tulisi parhaiten kotouttaa. Tiede-

akatemioiden kannanotossa katsotaan, ettei tehtävänä ole lisätä lasten määrää, maahanmuuttajien määrää tai elinvuosien määrää sinänsä. Sen sijaan on parannettava elämisen laatua kestävässä olosuhteissa. Näin voidaan sovittaa väestönmuutos yhteen taloudellisten, sosiaalisten ja ympäristöllisten edellytysten kanssa.

Kannanotto kokonaisuudessaan ja siihen liittyvät tiedeakatemioiden suositukset löytyvät Suomalaisen Tiedeakatemia kotisivuilta Tiedepoliittista kannanotoista (tarkempi osoite http://www.acadsci.fi/tiedepoliittiset_lausunnot/demographic_change.htm).

Kannanoton ovat allekirjoittaneet Britannian, Itävallan, Puolan, Ruotsin, Saksan, Sveitsin ja Tanskan tiedeakatemia sekä Suomalainen Tiedeakatemia.

Lisätietoja:

Jorma Sipilä, Tampereen yliopiston sosiaalipolitiikan professori emeritus
puh. 0400-734924, sposti: jorma.sipila@uta.fi